

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. (a) Cœlestinus III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

& Parisiensis; nam licet in eis tantum fiat mentio prohibitionis usque ad secundum gradum, non tamen negatur in aliis gradibus usque ad septimum, juxta veteres canones prohiberi. Nec tandem obstat ultimum augmentum dubitandi rationis; nam licet jure civili in linea recta ascendentium, & descendentium tantum nuptiæ prohiberentur in infinitum, quia hi omnes habent vicem parentum, & liberorum; in li-

nea tamen transversali olim tantum prohibebantur nuptiæ inter eos, qui etiam inter se erant parentum, & liberorum loco, l. 4. §. eos itaque, ff. de ritu nupt. Postea verò Imperatores eandem prohibitionem prodixerunt ad alias personas, ut ad levirum, fratrem, glorem, & gambreum, l. 1. §. 3. l. penult. & ult. C. de incestis nupt. prosequitur latius Arnold. Vinius lib. 2. select. cap. 3.

CAPUT II.

Urbanus III. (a) Burdegalensi Archiepiscopo.

Super eo, quod juvenem quendam asseris puellam quandam (b) nondum nubilem fide interpositâ desponsasse, quæ jam facta nubilis virum reperit, & ipse excipit dicens, se non debere eam ducere, pro eo, quod postquam puellam (c) affidavit, carnaliter propinquam ejus cognovit: inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod si manifestum fuerit, eundem juvenem cognovisse propinquam jam dictæ puellæ, aut si manifestum non est, & etiam id (d) fama loci non habet, cum sponsa sua esset tantum de futuro, idem juvenis ab impetitione puellæ debet absolvi.

NOTÆ.

1. (a) **Urbanus III.**] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 1. ubi additur pars capituli consulti, ut agnoscamus in præfenti referri partem textus in cap. consulti, de usuris. De Burdegalensi Metropoli plura adduxi in cap. fin. de majoribus, & obed.
2. (b) **Nondum nubilem.** De ætate necessaria, tam ad nuptias, quam ad sponsalia, egi in cap.

2. & 3. de despons. impub.

(c) **Affidavit.**] Affidare est fidem suam alicui obstringere; cujus vocis mentio fit in Constit. Neapolit. l. 2. tit. 37. lib. 2. & lib. 3. tit. 7. & 8. notaverunt Gerardus Vossius de vitus serm. lib. 4. cap. 1. Lindembrog. in Glossario, verbo Affidare.

(d) **Fama.**] Quatenus fama sufficiat ad impediendum matrimonium, exposui in cap. præterea, de sponsal. & hujus textus commentarium dedi supra, tit. proximo.

CAPUT III.

(a) Cœlestinus III.

Quod dilectio tua, &c. Quæsiisti à nobis, utrum is qui à stipite per lineam descendentem, sexto, vel septimo gradu distat, possit ei, qui ex altera parte per lineam descendentem ab eodem stipite, secundo, vel tertio gradu distat, matrimonialiter copulari, propter indulgentiam fel. mem. (b) Adriani Papæ, tunc Albanensis Episcopi, in Norvegiæ Legati; qua permissum est omnibus illius terræ in sexto gradu conjungi: quod tibi videtur convenienter fieri posse secundum regulam à quibusdam Doctoribus approbatam, quæ dicitur, quoto quis gradu distat à stipite, toto distat à quolibet descendente: cum tamen de consuetudine Norvegiæ, si quando talis casus emergerit, incolæ terræ propter proximiorum gradum conjunctos separant, copulari autem volentes non permittunt insimul copulari, sicut litterarum tuarum series demonstravit. Nos verò sic consultationi tuæ duximus respondendum, quod indulgentia sic est intelligenda, ut uterque conjungendorum à stipite sexto gradu distet, cognatione secundum canones computata. Si verò alter sexto, vel septimo gradu distet à stipite, alter verò secundo, vel tertio gradu, conjungi non debent. Unde in hac parte consultius duximus multitudini, & observatæ (c) consuetudini deferendum, quam aliud in dissensionem, & scandalum populi (d) novitate quadam adhibita statuendum.

NOTÆ.

- (a) **Cœlestinus.**] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 2. nullibi tamen exprimitur cui Prælato Norvegiæ, seu Daniæ rescribat Pontifex.

(b) **Adriani Papæ.**] Qui Nicolaus antea dictus, natione Anglus, Canonicus Regularis, ab Eugenio III. electus est Episcopus Cardinalis Albanensis, atque in Sueciam, Norvegiamque missus Legatus, eam gentem postremam propemodum barbarie laborantem, ad Christum convertit.

vertit, Romamque reversus Anastasio IV. qui factus fuerat, sub Adriani IV. nomine Summus Pontifex successit anno 1154. referunt Baronius eod. anno, Carolus à S. Paulo in *Bibliotheca Pontif. verbo Hadrianus*, Sanctus Antoninus 2. p. *bislor. Canonic. regul. cap. 56. n. 5. & lib. 3. cap. 52. num. 6.*

(c) *Consuetudine.* Quatenus consuetudine impedimenta matrimonii induci possint, exposui in *cap. 1. de spons.*

(d) *Novitate.* De ea vitanda plura dedi in *cap. cum in consuetudinis, de consuetudine.*

COMMENTARIUM.

2.
De lineis
consanguini-
tatis.

PRæmissis quæ de consanguinitate, & ejus impedimento ad nuptias dabimus infra in *cap. quod super*, sciendum est, lineam consanguinitatis duplicem esse; aliam rectam, aliam verò transversalem. Linea recta nuncupatur illa, juxta quam plures personæ ita ab uno stipite mediata, vel immediatè descendunt, ut una sit ab altera genita, veluti filius à patre, nepos à filio; quæ etiam dividitur in lineam ascendentium, & descendentium; nam licet reipsa eadem sit, tamen distinguitur ea ratione, quia linea ascendentium appellatur illa, quæ à genicis ad progenitores progredimur, illorum stipitem quærendo, numerando patrem, avum, proavum, & alios: linea verò descendentium dicitur illa, quæ descendimus à genitoribus ad genitos, scilicet à patre ad filium, nepotem, pronepotem, & cæteros. Linea collateralis, seu transversalis, dicitur illa, secundum quam varix personæ ab uno stipite mediata, vel immediatè proveniunt, ipsæ tamen personæ à se invicem non descendunt: quare filii Joannis, qui sunt fratres, inter se lineam collateralem constituunt, quia unus frater non descendit ab alio, sed ambo immediatè ab ipso patre procedunt. Hæc autem transversalis linea duplex est, una æqualis, quæ est inter personas à communi stipite æqualiter descendentes, videlicet inter fratres, & eorum filios: alia est inæqualis inter personas inæqualiter distantes à communi stipite, ut contingit in patruo, & amita respectu consobrini.

3.
De gradi-
bus con-
sanguini-
tatis.

Ut autem cognoscatur, quoto gradu consanguineus distet ab alio, in hac computatione triplex regula observanda est. Prima pro linea recta, & alia duæ pro linea transversali. Prima regula est: In linea ascendentium, & descendentium, tot sunt gradus, quot sunt personæ, idest generationes, *cap. parentele, 35. q. 5.* & cum generatio inter duos detur, idest inter genitorem, & genitum, idcirco pater qui est stirps, secundum se non constituit gradum, & per consequens in computatione graduum consanguinitatis una persona demi debet: unde ut sint quatuor generationes, quinque personæ intervenire debent; ideoque pater, filius, nepos, abnepos, pronepos, licet sint quinque personæ, quatuor gradus sunt, quia filius cum patre in primo gradu est, nepos in secundo, abnepos in tertio, pronepos in quarto, *cap. primo gradu 35. q. 5. §. primo gradus, cum sequentibus, Instit. de gradibus cognat.* Secunda regula est: In linea transversali æquæ distantium, quo gradu distat ab stipite, eodem gradu distat inter se; quare duo fratres sunt in primo gradu, quia eodem distat à communi ipsorum patre; filius verò unius fratris est in se-

cundo gradu cum filius alterius fratris, quia duobus gradibus distat à communi stipite, qui est avus, quo sublato manent duæ generationes, & per consequens duo gradus, ut traditur in *cap. ad Sedem, 35. q. 2.* Tertia regula est, in linea transversali inæqualiter descendentium, quo gradu remotior distat ab stipite, eodem gradu distat inter se, ex præsentis textu, & *cap. final, hoc titul.* Unde si Titius duos filios habeat, videlicet Sempronium, & Sejum; & Sempronius habeat filium, & nepotem, nepos cum Sejo est in tertio gradu; nam cum nepos Sempronii tribus gradibus distet à communi stipite, idest à Titio, & in linea æquali semper remotior gradus attendatur, dicendum est, neptem Sempronii cum Sejo in tertio gradu esse. Licet autem in linea recta æqualiter computatio procedat jure canonico, & civili; tamen quoad secundam, & tertiam regulam non idem observatur; nam jure civili in linea transversali tot sunt gradus, quot sunt personæ, *§. tertio gradu, Instit. de gradibus*; & hac de causa Imperator Justinianus in *§. duorum autem Instit. de nuptiis*, asserit inter duorum fratrum liberos matrimonium contrahi valere, quia eodem jure in quarto gradu, quo non prohibebatur matrimonium, existebant; quæ computatio quoad hæreditates, & tutelas in utroque foro observanda est; quoad matrimonium verò computatio canonica observatur. Discriminis rationem assignat Alexander II. in *d. cap. ad Sedem 35. q. 5.* in illis verbis: *Hæc igitur de causa, quia hæreditates non possunt deferri nisi de una ad alteram personam, idcirco curavit secularis Imperator in singulis personis singulos præfigere gradus. Quia verò nuptiæ sine duobus fieri personis non valent, ideo sacri canones duas in uno gradu constituere personas.* Sed cum hæc ratio æquæ militet in nuptiis ex jure civili, alia reddenda est, videlicet, quod cum Ecclesiæ Patres longius protraxerint impedimentum hoc, quàm civilis legislator, ut incestus vitetur; ideo in qualibet generatione unum tantum gradum agnoverunt, lex verò civilis tot gradus, quot sunt personæ.

Unde ut ad præsentem textum accedamus, infertur, cum qui per unam lineam distat à communi stipite quinto gradu, posse matrimonium contrahere cum omnibus alterius lineæ, etiam si alter solum distaret primo gradu à communi stipite; quia in hac computatione remotior gradus attenditur, *cap. final, hoc titul.* docent Sanchez *d. disp. 53. num. 5.* quamvis Hostiens. & Cujac. in præsentis, Duaren. in rubrica ff. *solus. matrim. tit. de nupt.* *cap. 3. vers. Ex quo consequitur.* aliud existiment. Ratio est, nam cum collaterales non habeant inter se aliam consanguinitatem, nisi quam obtinent ratione primi stipitis, & proinde nullus possit habere majorem propinquitatem ad alium alterius lineæ, quàm ipse ab stipite tenet; consanguinitatis enim virtus quanto magis descendit, tantò magis debiliatur, juxta textum in *cap. consanguinitas, 35. q. 4.* quod exemplis illustrat Sotus in *4. distinct. 4. q. unic. art. 2. column. penult.* idèò remotior gradus attenditur. Inde infertur, in impetranda dispensatione ad contrahendum matrimonium intra gradus prohibitos, sufficere exprimere gradum remotiorem, nec esse necessarium simul mentionem facere propinquois gradus, quo alter distat, ut probatur in extravaganti Clementis VI. quæ incipit *Nuper*, nondum excusa, & docuerunt Felin. in *cap. peninsula*.

fulasti, num. 9. de rescript. Covarr. in 4. 1. p. §. 10. num. 12. latè Barb. voto 3. per totum. Nec contrarium probatur in præsentis textu, dum in eo docet Cælestinus, non sufficere remotioris personæ, sed utriusque gradus mentionem fieri debere in simili dispensatione; nam specialiter præsens decisio procedit in provincia Norvegiæ, ubi consuetudine introductum erat, ut sublato remotioris gradus impedimento, non ex eo propinquois gradus esset sublatum impedimentum: atque ita præsens dispensatio non erat interpretanda juxta jus commune, sed secundum provincie consuetudinem, ut docuerunt Glossa in præsentis, verbo *Utrique*, Abbas num. 7. Covarr.

d. §. 10. num. 12. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 31. & disp. 24. à num. 23. hodie tamen cautum est, per Sanctissimum Pium V. in ejus constitutione, quæ incipit, *Sanctissimus in Christo*, non esse in hujusmodi dispensationibus necessariam propinquois gradus mentionem, sed sufficere remotiorem gradum tantum exprimere, obtentis postea super propinquois gradu litteris declaratoriis; nec ideo prius rescriptum subreptitium esse, eo quod propinquois gradus mentio facta non fuisset: quod præcipuè observandum est post declarationem Urbani VIII. quam refert Barbosa d. vot. 3. ad finem.

CAPUT IV.

Innocentius III. (a) *Archiepiscopo & Capitulo Tyren.*

DE infidelibus ad fidem conversis nos consulere voluistis, utrum si ante conversionem suam, secundum legis (b) veteris instituta, vel (c) traditiones suas contra gradus consanguinitatis à canone denotatos conjuncti fuerint, separari debeant post baptismum. Super hoc igitur devotioni vestræ daximus respondendum, quod matrimonium sic ante conversionem contractum, non est post baptismi lavachrum separandum, cum à Judæis Dominus requisitus, si licet uxorem ex qualicumque causa relinquere, ipsis responderit: Quod Deus conjunxit homo non separet, per hoc innuens esse matrimonium inter eos. Datum Lateran. 3. Calend. Januarii.

NOTÆ.

(a) *Tyren.*] Ita restituo inscriptionem & litteram hujus textus ex epistolis Innocentii III. editis à Cardinale Sirlero. fol. 294. cum in cap. 1. hoc tit. in 3. collect. malè legatur *Tyren.* & in hac sexta collectione, *Tyren.* De Tyrensi dicecesi nonnulla adduxi in cap. 8. de officio ordin.

(b) *Legis veteris instituta.*] Relata in cap. 18. & 20. *Levitici*, quæ referunt & exponunt Franciscus Hothom. de ritu nupt. cap. 6. Becanus in analogia, cap. 20. & nos infra dabimus.

(c) *Traditiones.*] Quæ variæ fuerunt pro diversitate gentium: ferè omnes congestit Alex. ab Alex. lib. 1. dierum genial. cap. 24. ubi plura Tiraquell. & in l. 7. connubiali.

Barb. hic, Balboa in cap. gaudemus, num. 30. de divortis, Cujac. & Canisius in præsentis, Ricciul. de jure person. lib. 2. cap. 3. Covarr. de matrim. 2. p. cap. 1. §. univ. n. 4. Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 8. num. 1. Basil. eod. tract. lib. 1. cap. 6. num. 6. Dartis ad Decretum, in dist. 28. q. 1. Rebel. de justitia lib. 2. de matrim. q. 3. Petrus Greg. lib. 9. syntagm. cap. 4. & lib. 3. part. tit. 21. cap. 13. num. 2. Bellarminus tom. 2. controu. de matrim. c. 5. & 12. Beyerlinch. in theatro vite humane, verbo *Matrimonium*, tit. de matrim. Insid. Fragos. p. 2. de regim. Christiana Republica, cap. 1. §. 10. n. 197. D. Josephus de Retes lib. 8. opusc. in q. morali, *Utrum filii suscepti*, &c. num. 10. Altesferra in præsentis.

Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita infurgo: Si leges Ecclesiasticas non tenerentur infideles observare in suis matrimoniis tempore infidelitatis celebratis, sequeretur, quod repudium illis permissum lege veteri, cap. 24. *Deveron.* relato in cap. non satis 34. q. 1. factum inter Judæos ante baptismum maneret, & sustineretur etiam post baptismum, cum factum esset tempore infidelitatis: sed post baptismum tale repudium non sustinetur, immò infidelis baptizatus tenetur cohabitare cum conjugate infideli repudiata, si ipsa sine dispendio salutis æternæ, aut contumelia Creatoris velit cohabitare, cap. gaudemus, de divortis. Igitur quia tenentur infideles, dum sunt in ipsa infidelitate, leges ecclesiasticas servare in matrimoniis contrahendis, & per consequens non possunt contrahere in gradibus ab Ecclesia prohibitis; & si contraxerint, post baptismum sunt separandi. Augetur hæc difficultas, nam irregularitas bigamiæ ex iteratis nuptiis proveniens, est juris ecclesiastici: sed si infidelis contrahat duplex matrimonium in infidelitate, aut unum dum infidelis

2.
Traditur
dubitandi
ratio.

COMMENTARIUM.

I. **EX** præsentis textu sequens deducitur assertio; *Matrimonium ab infidelibus celebratum in gradu cognationis ab Ecclesia prohibito, non dissolvitur per baptismum ab ipsis susceptum.* Probant eam textus in cap. deinde, 26. distinct. cap. 1. cap. final. 28. q. 1. cap. 3. de presbyt. non baptiz. cap. quanto, cap. gaudemus, de divortis, cap. final. qui filii sint legit. cap. final. hoc tit. in 3. collect. ibi: *Tue discretionis prudentiam.* Et infra: *Cæterum in quarta, quam nobis consultationem fecisti, quid tibi faciendum existat de his, qui matrimonio jam contracto, soboleque suscepta, in sexto consanguinitatis gradu inventi fuerint se ad invicem attingere, taliter respondemus, quod cum Judæis expedire, & dissimulare poteris taliter copulatos, maxime qui dum pacifice commanserunt.* Et l. final. tit. 6. part. 4. Illustrant ultra congestos à

Conclusio
traditur
& probatur.